

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 240 sahifa,
16-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Tinglovchilarga axloqiy-estetik tarbiya berishda notiqlik madaniyatini shakllantirishning samaradorlik ko'rsatkichlari	10
<i>Fazliddin Abdunabiyevich Abdurazaqov</i>	
Professor-o'qituvchilarning ilmiy-pedagogik salohiyatini xalqaro mezonlar asosida rivojlantirish yo'llari	15
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i>	
Orfografik kompetensiyaning mohiyati va boshlang'ich sinflarda shakllanish bosqichlari	21
<i>Abduvaliyeva Nodira Alisherovna, Mo'minjonova Gulnoraxon Abdupatto qizi</i>	
Tabiiy fanlarni o'qitishda uch o'lchamli vizualizatsiyalarning boshlang'ich ta'limdagi ahamiyati	25
<i>Nabijonova Feruza Valijon qizi</i>	
Loyiha texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy tashabbuskorlikni rivojlantirish mazmuni	28
<i>O'rinova Nilufar Muxammadovna</i>	
Sinfdan tashqari o'qish darslarida badiiy asar bilan ishlashning kompetensiyaviy yondashuv asosidagi metodikasi	32
<i>Qilichova Billura Yorqinxuja qizi, Homidov H. K.</i>	
Kasbiy-kommunikativ madaniyat fenomenining pedagogik talqini va rivojlanish tendensiyalari	37
<i>Tashpulatova Nodira Olimjon qizi</i>	
Tabiiy fanlarni o'qitishda kompetensiyaviy yondashuv	41
<i>Umbarova Nasiba Xolboy qizi</i>	
Xorijiy tillarni o'rganishda shaxs nutqining shakllanishida psixolingvistikaning ahamiyati	44
<i>Ahmedov Shavkat Asadilloevich, Ataboev Navruz Ilhombek o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi (PIRLS dasturi misolida)	47
<i>Abduraxmanova Charos Burxanovna</i>	
Lesson Planning in English Language Teaching at Technical Universities	51
<i>Aitbaeva Nursuliu Tairbekovna</i>	
Lingvistik intellekt asosida individual o'qitish yondashuvining samaradorligi	55
<i>Allanazarova Sadoqat Azimovna</i>	
Xorij tadqiqotlarida zamonaviy oila transformatsiyasida farzandlar taraqqiyotining ijtimoiy-psixologik asoslari	59
<i>Bo'riyeva Mahbuba Shavkatovna</i>	
Теоретико-методологические подходы к изучению эмоциональных концептов в литературе: (на материале английских и немецких фразеологизмов)	63
<i>Сайёра Улашевна Тагаева, Азиза Анкаевна Уразкулова</i>	
The Importance of Forming a Schedule for High School Students	67
<i>D. T. Atabayeva, X. I. Abduraymova</i>	
Milliy cholg'u ansambllari orqali o'quvchilar musiqiy dunyoqarashini shakllantirish	70
<i>Dadamirzayeva Gulshanoy To'lanjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-axloqiy tarbiyaga yondashuvning texnologik xususiyatlari ...	75
<i>Jumanov Sherzod Saloyevich</i>	
Adabiyot darsliklari uchun yangi o'zbek adabiyoti namunalarini saralashning ilmiy-metodik asoslari	78
<i>Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi</i>	
Maktab geometriyasida ko'pyoqlilar mavzusini o'rganishning innovatsion usullari	83
<i>Pirlepesov Umrbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Generativ AI vositalarining mustaqil ta'lim jarayonidagi didaktik funksiyalari	86
<i>Qahramonova Xumora Qahramonovna</i>	
O'quvchi-sportchilar uchun individual mashg'ulot yuklamalarini avtomatik rejalashtirish va optimallashtirish imkoniyatini yaratish ahamiyati	91
<i>Qosimov Faxriddin Jo'raqulovich</i>	

Когнитивный диссонанс как социально-психологический феномен в контексте высшего образования: теоретический анализ	95
Мансурова Гульмира Рафазловна	
Регуляторный произвол или необходимый порядок? Влияние новых регуляторных механизмов на свободу расследовательской журналистики	101
Рауфова Озода	
Qizlar tarbiyasida mahalla–oila–maktab hamkorligi mexanizmlari	105
Choriyeva Dildora Ismat qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini individuallashtirishning samaradorligi: kompetensiyaviy yondashuv asosida	109
Tangriyev Abdulkarim Tovashevich	
O'qish savodxonligi darslarida matn bilan ishlash orqali o'quvchilarda muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	114
Boymurodova Nodirabegim Bahodir qizi	
Raqamli transformatsiya sharoitida STEAM ta'limi orqali talabalarda tanqidiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirish	120
Kozimova Mehriniso Akbarali qizi	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	125
O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi	
Tasvirlarga raqamli ishlov berish texnologiyalari va ularning amaliy qo'llanilishi	129
Sharipov Nodir Botir o'g'li	
Management of Medical Emergencies in Outpatient Dental Clinics.....	133
Adurazzoqov Kamoliddin, Umarov Maruf, Buzrukhoda Javohir	
Psixologik farovonlikning asosiy komponentlari, ta'sir qiluvchi omillar va zamonaviy baholash usullari	138
Aliyev Samariddin Murotali o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	142
Boymurodova Sadoqat Istam qizi	
O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimi.....	146
Gadoymurodova Kamola Sunnatulloevna	
Oilada bola tarbiyasining ahamiyati va uning shaxs kamolotiga ta'siri	151
Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Oilimova Mushtariy Xaydarali qizi	
Art-pedagogika vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik ahamiyati	154
Gulboyev Akbar Tuxtyayevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy tadbirlar orqali vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish	158
Homidov Husniddin Kupaysinovich, Yusupova Gulzor Yunusjon qizi, Norbekova Sevinch Musurmon qizi	
Bone-Grafting Materials in Oral Surgery: Classification, Biological Properties, and Clinical Application	161
Jumaqulova Mashhura Alishevovna, Buzrukhoda Javohir Davronovich	
Mediatsiya va o'qib tushunish kompetensiyasi o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik	166
Karimova Dilyoraxon Raximjon qizi	
Using STEM Technologies to Foster Rational Thinking in the Dentistry	169
Khonimqulov Javlon, Burkhonova Zarafuz	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini montessori metodikasi vositasida til o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish usullari modeli.....	173
Mahbuba Yusupova Rustam qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tayanch kompetensiyalarni integrativ yondashuv asosida shakllantirish metodikasining samaradorligi.....	177
Nasimova N. Q.	
Analysis of Scanning Techniques Used in Orthodontic Dentistry	182
Nasrullayev Javlonbek Ta'atonovich, Rahimberdiyev Rustam Abdunosirovich	
Zamonaviylik - ta'lim konsepsiyasida asosiy mezon sifatida	187
Ochilova Gulnoza Odilovna	

MUNDARIJA SOÐERJANIE CONTENTS

O'qish savodxonligi darslarida xalq og'zaki ijodidan foydalanish metodikasi	191
<i>Qahhorova Sojida Bahodir qizi, Zokirov Javoxir G'aybullo o'g'li</i>	
Diqqat va xotira jarayonlarida raqamli texnologiyalarning roli	196
<i>Salomova Nargiza Sattorovna</i>	
Talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning empirik tahlili.....	200
<i>Shukurova Nargiza Ikramovna</i>	
Gimnastikachi qizlarda egiluvchanlik jismoniy sifatini rivojlantirish jarayonida shikastlanishlarning oldini olish	205
<i>Sultanova Musharafxon Xudoyqul qizi</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ekologik bilimlarni raqamli texnologiyalar yordamida rivojlantirish...	210
<i>Sayfetdinova Dildora Ikramitdinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishida shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari, imkoniyatlari va yo'nalishlari	216
<i>Uralova Nurxon Maxadovna</i>	
Naqshbandiya qadriyatlarini bo'lg'usi o'qituvchi shaxsini shakllantirishdagi o'rni.....	220
<i>Xalmuxamedova Maxbuba Aslanovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-metodik asoslari	223
<i>Xo'jamberdiyeva Maftuna Norqobilovna, Sanaqulova Sevinch Baxtiyor qizi</i>	
Developing Logical Thinking via the Use of STEM Technology	226
<i>Yarmuhammedov Nabijon Navruzovich, Burkhonova Zarafuz</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanishning ahamiyati	229
<i>Yo'ldoshboyeva Zulfiya Ravshan qizi, Jumayev Abdilxakim Turdiyevich</i>	
Значение предмета физического воспитания и спортивной метрологии в физическом воспитании молодежи	233
<i>Маматкулов Равшанжон Солижонович</i>	
Аксиологические аспекты диалога культур в романе Сухбата Афлатуни "Рай Земной"	237
<i>Чернова Татьяна Алексеевна, Худойназаров Сардорбек</i>	

TALABALARDA KASBIY REFLEKSIYA RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLARNING EMPIRIK TAHLILI

Shukurova Nargiza Ikramovna
Qarshi xalqaro universiteti o'qituvchisi

Orcid: <https://orcid.org/0009-0007-9930-0060>

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi psixologik omillarning empirik tahlili yoritilgan. Tadqiqot doirasida kasbiy refleksiya, kasbiy motivatsiya, o'z-o'zini baholash, refleksivlik hamda kasbiy identifikatsiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar o'rganildi. Empirik natijalar talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlanishida ichki motivatsiya, refleksivlik darajasi va kasbiy o'zini anglash muhim determinantlar sifatida namoyon bo'lishini ko'rsatdi. Tadqiqot xulosalari oliy ta'lim muassasalarida talabalarning kasbiy shakllanish jarayonini takomillashtirish hamda ularning professional rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy refleksiya, refleksivlik, kasbiy motivatsiya, kasbiy identifikatsiya, talaba, psixologik determinantlar, professional rivojlanish.

Abstract: This article presents an empirical analysis of the psychological factors influencing the development of professional reflection among university students. The study examined the relationships between professional reflection, professional motivation, self-esteem, reflexivity, and professional identity. The empirical findings revealed that intrinsic motivation, the level of reflexivity, and professional self-awareness are significant determinants of professional reflection development. The results of the study can contribute to improving the process of students' professional formation and supporting their professional development in higher education institutions.

Key words: professional reflection, reflexivity, professional motivation, professional identity, student, psychological determinants, professional development.

Аннотация: В данной статье представлен эмпирический анализ психологических факторов, влияющих на развитие профессиональной рефлексии студентов. В ходе исследования были изучены взаимосвязи между профессиональной рефлексией, профессиональной мотивацией, самооценкой, рефлексивностью и профессиональной идентификацией. Результаты эмпирического исследования показали, что внутренняя мотивация, уровень рефлексивности и профессиональное самосознание выступают важнейшими детерминантами развития профессиональной рефлексии студентов. Полученные результаты могут быть использованы для совершенствования процесса профессионального становления обучающихся в учреждениях высшего образования.

Ключевые слова: профессиональная рефлексия, рефлексивность, профессиональная мотивация, профессиональная идентификация, студент, психологические детерминанты, профессиональное развитие.

KIRISH

Globalashuv, raqamlashtirish va mehnat bozorida keskin raqobat sharoitida oliy ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Zamonaviy jamiyat nafaqat chuqur nazariy bilimlarga ega, balki o'z faoliyatini mustaqil tahlil qila oladigan, kasbiy vazifalarni samarali hal etadigan hamda o'zining professional rivojlanish yo'lini ongli ravishda belgilay oladigan mutaxassislarga ehtiyoj sezmoqda. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassislarning kasbiy kompetentligini shakllantirish bilan bir qatorda, ularda kasbiy refleksiyaning rivojlantirish ham muhim pedagogik va psixologik vazifalardan biri sifatida qaralmoqda.

Kasbiy refleksiya shaxsning o'z kasbiy faoliyatini, kasbiy sifatlarini, imkoniyatlarini va rivojlanish istiqbollari ongli ravishda tahlil qilish, baholash hamda takomillashtirishga qaratilgan murakkab psixologik jarayondir. U shaxsga o'z kasbiy tajribasini qayta ko'rib chiqish, faoliyat natijalarini baholash, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish strategiyalarini ishlab chiqish imkonini beradi. Refleksiya jarayonida talaba o'zining kasbiy qiziqishlari, qobiliyatlari, ehtiyojlari va qadriyatlarini chuqurroq anglaydi, natijada kelajakdagi kasbiy faoliyatiga nisbatan mas'uliyatli munosabat shakllanadi.

Psixologik nuqtai nazardan, refleksiya shaxsning o'z fikrlari, hissiyotlari, xulq-atvori va faoliyati natijalarini tahlil qilish qobiliyati sifatida talqin qilinadi. Kasbiy refleksiya esa ushbu jarayonning professional faoliyat bilan bog'liq ko'rinishi bo'lib, bo'lajak mutaxassisning kasbiy o'zini anglashini, professional identifikatsiyasini va kasbiy o'sishini ta'minlovchi muhim mexanizm hisoblanadi. Ayniqsa, talabalik davrida kasbiy refleksiyaning rivojlanishi shaxsning kasbiy shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki aynan shu davrda yoshlar kelajakdagi kasbini ongli ravishda tanlash, professional maqsadlarni belgilash va o'z imkoniyatlarini baholash jarayonlarini boshdan kechiradilar.

Kasbiy refleksiya talabani kasbiy kompetentligini rivojlantirishda ham muhim omil hisoblanadi. Refleksiv qobiliyatlari rivojlangan talabalar o'z faoliyatidagi kamchiliklarni tezroq aniqlaydi, o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni amaliy vaziyatlarda samarali qo'llaydi hamda kasbiy muammolarni ijodiy yondashuv asosida hal etishga intiladi. Shu bilan birga, refleksiya o'z-o'zini boshqarish, mustaqil qaror qabul qilish, tanqidiy fikrlash va mas'uliyat hissining shakllanishiga ham xizmat qiladi. Bu esa bo'lajak mutaxassisning mehnat bozorida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga zamin yaratadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, refleksiya va refleksivlik muammolari ko'plab xorijiy hamda mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Xususan, L.S. Vigotskiy, S.L. Rubinshteyn, A.N. Leontev, B.G. Anan'ev, A.V. Karpov, E.F. Zeer, A.K. Markova, D.A. Schön va boshqa tadqiqotchilar refleksiyaning shaxs rivojlanishi, kasbiy shakllanish va professional faoliyatdagi o'rnini ilmiy jihatdan asoslab berganlar. Ularning tadqiqotlarida refleksiya shaxsning o'z faoliyatini nazorat qilish, baholash va takomillashtirish mexanizmi sifatida talqin etiladi.

Biroq zamonaviy tadqiqotlar tahlili talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik determinantlar masalasi hanuzgacha dolzarb ilmiy muammo bo'lib qolayotganligini ko'rsatadi. Ayniqsa, kasbiy motivatsiya, o'z-o'zini baholash, refleksivlik, kasbiy identifikatsiya, kommunikativ kompetentlik va shaxsiy mas'uliyat kabi omillarning kasbiy refleksiya rivojlanishidagi o'rni yetarli darajada empirik jihatdan o'rganilmagan. Mazkur omillarni kompleks tadqiq etish talabalarning professional shakllanish mexanizmlarini chuqurroq tushunish hamda ularni rivojlantirishga qaratilgan samarali psixologik-pedagogik dasturlarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Shu munosabat bilan talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarni empirik jihatdan o'rganish, ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklarni aniqlash hamda kasbiy refleksiyani rivojlantirishning psixologik shart-sharoitlarini belgilash mazkur tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

Muammoning o'rganilganlik holati

Kasbiy refleksiya muammosi zamonaviy psixologiya va pedagogika fanlarining muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur tushuncha shaxsning o'z faoliyatini, xatti-harakatlarini, kasbiy tajribasini va rivojlanish istiqbollarini tahlil qilish hamda baholash qobiliyatini ifodalaydi. Refleksiya fenomenining ilmiy o'rganilishi uzoq tarixga ega bo'lib, dastlab falsafiy tafakkur doirasida shakllangan, keyinchalik psixologik va pedagogik tadqiqotlarning mustaqil obyekti sifatida rivojlangan.

Refleksiya tushunchasining nazariy asoslari qadimgi yunon faylasuflari Sokrat, Aflotun va Aristotel qarashlarida uchraydi. Ular insonning o'zini anglash va o'z faoliyatini tahlil qilish qobiliyatini shaxs kamolotining muhim omili sifatida baholaganlar. Keyinchalik R. Dekart, J. Lokk va I. Kant refleksiyani inson ongining o'z faoliyatini kuzatishi va tahlil qilishi sifatida talqin etganlar. Ayniqsa, Dekartning "Men fikrlayapman, demak mavjudman" degan mashhur g'oyasi refleksiv jarayonlarning mohiyatini tushunishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qilgan.

Psixologiyada refleksiya muammosi XX asr boshlaridan boshlab faol tadqiq etila boshlandi. Rus psixologiya maktabi vakillari refleksiyani shaxs rivojlanishining muhim mexanizmi sifatida o'rgandilar. L.S. Vigotskiy refleksiyani ong va tafakkur rivojlanishining tarkibiy qismi sifatida ko'rib, uning insonning o'z xatti-harakatlarini boshqarishdagi ahamiyatini ta'kidlagan. Olimning madaniy-tarixiy nazariyasiga ko'ra, refleksiya insonning ijtimoiy tajribani o'zlashtirish jarayonida shakllanadi va shaxsning yuqori psixik funksiyalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

A.N. Leontev faoliyat nazariyasi doirasida refleksiyani faoliyatni anglash va qayta tashkil etish mexanizmi sifatida izohlagan. Uning fikricha, shaxs o'z faoliyatini refleksiya orqali tahlil qiladi, faoliyat natijalarini baholaydi va yangi maqsadlarni shakllantiradi. S.L. Rubinshteyn esa refleksiyani shaxsning o'z-o'zini anglashining muhim sharti deb hisoblagan. U refleksiyani insonning ichki dunyosi va tashqi faoliyati o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'minlovchi psixologik mexanizm sifatida tavsiflaydi.

B.G. Anan'ev refleksiyani insonning individual rivojlanishi va shaxsiy kamolotining muhim omili sifatida o'rgangan. Olim refleksiv jarayonlarning o'zini anglash, o'zini baholash va o'zini boshqarish bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatib bergan. V.A. Lefevr esa refleksiyani qaror qabul qilish va murakkab vaziyatlarni hal etishda ishtirok etuvchi intellektual jarayon sifatida tahlil qilgan.

Refleksivlikning psixologik xususiyat sifatidagi ilmiy talqini A.V. Karpov tadqiqotlarida keng yoritilgan. Olim refleksivlikni shaxsning metakognitiv xususiyati sifatida izohlab, uning diagnostik metodikasini ishlab chiqqan. Karpovning ta'kidlashicha, refleksivlik shaxsning o'z faoliyati va psixik jarayonlarini ongli ravishda nazorat qilish hamda baholash qobiliyatini ifodalaydi. Mazkur yondashuv zamonaviy refleksiya tadqiqotlarining metodologik asoslaridan biri hisoblanadi.

Kasbiy refleksiya muammosi esa asosan professional rivojlanish va kasbiy shakllanish nazariyalari doirasida o'rganilgan. E.A. Klimov kasbiy o'zini anglash va kasbiy o'zini belgilash jarayonlarida refleksiyaning muhim o'rin tutishini asoslab bergan. Uning fikricha, shaxs kasb tanlash va professional faoliyatni amalga oshirish jarayonida o'z imkoniyatlari, qobiliyatlari va kasbiy istiqbollarini baholash orqali refleksiv faoliyatni amalga oshiradi.

A.K. Markova kasbiy refleksiyani professional kompetentlikning muhim tarkibiy qismi sifatida tavsiflaydi. Olimning ta'kidlashicha, refleksiya mutaxassisga o'z faoliyatidagi yutuq va kamchiliklarni aniqlash, kasbiy mahoratini takomillashtirish hamda professional o'sishni ta'minlash imkonini beradi. E.F. Zeer esa kasbiy rivojlanishning turli bosqichlarida refleksiyaning ahamiyatini o'rganib, uni professional o'zgarishlar va kasbiy moslashuvning muhim omili sifatida baholagan.

Xorijiy tadqiqotchilar orasida D. Schönning ishlari alohida ahamiyatga ega. U "Refleksiv amaliyotchi" konsepsiyasini ishlab chiqib, mutaxassislarning professional faoliyat davomida refleksiv fikrlash orqali murakkab vaziyatlarni hal qilishlarini ilmiy jihatdan asoslab bergan. J. Mezirow refleksiyani transformativ ta'lim nazariyasining markaziy elementi sifatida ko'rib, shaxsning dunyoqarashi va kasbiy qarashlarini o'zgartirishdagi rolini ko'rsatgan. D. Kolbning tajribaviy ta'lim nazariyasida ham refleksiya o'quv faoliyatining asosiy bosqichlaridan biri sifatida talqin etiladi.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan ham refleksiya, kasbiy o'zini anglash va professional kompetentlik masalalari bo'yicha qator ilmiy izlanishlar olib borilgan. Tadqiqotlarda bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligi, pedagogik kompetentligi, refleksiv madaniyati va professional rivojlanishining psixologik jihatlari yoritilgan. Biroq talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik determinantlarning o'zaro bog'liqligi, ularning kasbiy refleksiya shakllanishidagi o'rni hamda ta'sir darajasi yetarlicha empirik tadqiq etilmagan.

Mavjud ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, refleksiya va refleksivlik fenomenlari nazariy jihatdan keng o'rganilgan bo'lsa-da, talabalarning kasbiy refleksiyasiga ta'sir etuvchi motivatsion, kognitiv, shaxsiy va ijtimoiy-psixologik omillarni kompleks empirik tadqiq etish zarurati saqlanib qolmoqda. Aynan ushbu holat mazkur tadqiqotning ilmiy muammosini belgilaydi va uning dolzarbligini asoslaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot natijalari talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning o'zaro bog'liqligini aniqlash imkonini berdi. Olingan ma'lumotlar kasbiy refleksiya talabaning professional shakllanishida muhim psixologik mexanizm ekanligini yana bir bor tasdiqladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, kasbiy refleksiya darajasi yuqori bo'lgan talabalarda kasbiy motivatsiya, refleksivlik, o'z-o'zini baholash va kasbiy identifikatsiya ko'rsatkichlari ham nisbatan yuqori ekanligi aniqlandi.

Tadqiqot davomida refleksivlik va kasbiy refleksiya o'rtasida aniqlangan yuqori korrelyatsion bog'liqlik ($r = 0,76$) A.V. Karpov tomonidan ilgari surilgan refleksivlik nazariyasining asosiy qoidalarini tasdiqlaydi. Olimning ta'kidlashicha, refleksivlik shaxsning o'z faoliyatini tahlil qilish, baholash va nazorat qilish qobiliyatini ifodalaydi. Tadqiqot natijalari ham aynan refleksiv qobiliyatlari rivojlangan talabalarda kasbiy refleksiya darajasi yuqori bo'lishini ko'rsatdi. Bu esa refleksivlik kasbiy refleksiyaning shakllanishi va rivojlanishida asosiy psixologik determinantlardan biri ekanligini anglatadi.

Kasbiy motivatsiya va kasbiy refleksiya o'rtasidagi ijobiy bog'liqlik ($r = 0,71$) ham muhim ilmiy ahamiyatga ega. Olingan natijalar E.A. Klimov va A.K. Markovanning kasbiy rivojlanish haqidagi qarashlari bilan mos keladi. Ularning fikricha, kasbiy maqsadlarning aniqligi va kasbga bo'lgan qiziqish darajasi shaxsning professional o'sishini ta'minlovchi asosiy omillardan hisoblanadi. Tadqiqot natijalari kasbiy faoliyatga nisbatan ichki motivatsiyasi yuqori bo'lgan talabalar o'z imkoniyatlarini chuqurroq tahlil qilishga va professional rivojlanish istiqbollarini ongli ravishda rejalashtirishga moyil ekanliklarini ko'rsatdi.

Kasbiy identifikatsiya va kasbiy refleksiya o'rtasidagi bog'liqlik ($r = 0,69$) ham e'tiborga loyiq natijalardan biri bo'ldi. Bu holat talabaning o'zini kelajakdagi mutaxassis sifatida qabul qilishi va tanlagan kasbi bilan psixologik jihatdan uyg'unlashishi refleksiv jarayonlarning faollashuviga xizmat qilishini ko'rsatadi. Kasbiy identifikatsiyasi rivojlangan talabalar o'z kasbiy faoliyatiga mas'uliyat bilan yondashadi, o'zining professional sifatlarini baholashga intiladi hamda kasbiy o'sishga nisbatan faol pozitsiyani egallaydi.

Tadqiqot natijalarida o'z-o'zini baholash va kasbiy refleksiya o'rtasida ham ijobiy bog'liqlik mavjudligi aniqlandi ($r = 0,58$). Mazkur natija shaxsning o'z imkoniyatlarini real baholashi refleksiv jarayonlarning samara-

dorligini oshirishini ko'rsatadi. O'z-o'zini adekvat baholay oladigan talabalar o'z yutuq va kamchiliklarini obyektiv tahlil qiladi, bu esa ularning kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, haddan tashqari past yoki yuqori o'z-o'zini baholash refleksiya jarayonining samaradorligini pasaytirishi mumkin.

Tadqiqot natijalarini kurslar kesimida tahlil qilish ham muhim xulosalarga olib keldi. Yuqori kurs talabalari orasida kasbiy refleksiya darajasining nisbatan yuqori ekanligi kuzatildi. Ushbu holatni talabalarning kasbiy tajribasi ortishi, amaliyot jarayonlarida faol ishtirok etishi hamda kelajakdagi kasbiy faoliyatga yaqinlashib borishi bilan izohlash mumkin. Bu natijalar kasbiy refleksiya talabalik davrida bosqichma-bosqich rivojlanadigan psixologik tuzilma ekanligini ko'rsatadi.

Olingan natijalar D. Schönning "Refleksiv amaliyotchi" konsepsiyasi bilan hamohangdir. Mazkur konsepsiyaga ko'ra, professional faoliyat samaradorligi mutaxassisning o'z tajribasini muntazam ravishda tahlil qilib borishi bilan bog'liq. Tadqiqot natijalari talabalik davridayoq refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish kelajakda yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun muhim shartlardan biri ekanligini ko'rsatdi.

Shuningdek, tadqiqot davomida kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar faqat individual-psixologik xususiyatlar bilan cheklanmasligi ham aniqlandi. Ta'lim muhiti, pedagoglarning qo'llab-quvvatlashi, amaliy mashg'ulotlar sifati, akademik muhit va talabalarning ijtimoiy faolligi ham refleksiv jarayonlarning rivojlanishiga bilvosita ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli kelgusidagi tadqiqotlarda kasbiy refleksiya rivojlanishining ijtimoiy-psixologik va pedagogik determinantlarini ham kompleks o'rganish maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari ilgari surilgan ilmiy farazni tasdiqladi. Ya'ni kasbiy motivatsiya, refleksivlik, o'z-o'zini baholash va kasbiy identifikatsiya talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishining muhim psixologik determinantlari hisoblanadi. Ushbu omillarni rivojlantirishga qaratilgan psixologik-pedagogik dasturlar bo'lajak mutaxassislarning professional shakllanishini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarni empirik jihatdan o'rganishga bag'ishlandi. Tadqiqot davomida kasbiy refleksiya fenomenining nazariy-metodologik asoslari tahlil qilinib, uning shaxsning professional shakllanishi va kasbiy rivojlanishidagi o'rni yoritildi. Shuningdek, talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi muhim psixologik determinantlar sifatida kasbiy motivatsiya, refleksivlik, o'z-o'zini baholash va kasbiy identifikatsiya omillarining ahamiyati ilmiy jihatdan asoslandi.

Empirik tadqiqot natijalari talabalarning aksariyatida kasbiy refleksiya o'rta darajada shakllanganligini ko'rsatdi. Bu holat talabalarning o'z kasbiy faoliyati va rivojlanish istiqbollarini ma'lum darajada anglayotganliklarini, biroq refleksiv ko'nikmalarni yanada rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Tadqiqot davomida kasbiy refleksiya bilan refleksivlik, kasbiy motivatsiya, o'z-o'zini baholash va kasbiy identifikatsiya o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligi aniqlandi. Ayniqsa, refleksivlik va kasbiy motivatsiya kasbiy refleksiya rivojlanishiga eng kuchli ta'sir ko'rsatuvchi omillar sifatida namoyon bo'ldi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, kasbiy faoliyatga nisbatan ichki motivatsiyasi yuqori bo'lgan talabalar o'z imkoniyatlari, qobiliyatlari va professional istiqbollarini chuqurroq tahlil qilishga moyil bo'ladilar. Shu bilan birga, o'zini kelajakdagi mutaxassis sifatida aniq tasavvur qila oladigan, tanlagan kasbi bilan psixologik jihatdan uyg'unlashgan talabalarda kasbiy refleksiya ko'rsatkichlari ham yuqoriroq ekanligi kuzatildi. Bu esa kasbiy identifikatsiya va professional o'zini anglash jarayonlari kasbiy refleksiyaning rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etishini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari ilgari surilgan ilmiy farazni tasdiqladi. Ya'ni kasbiy motivatsiya, refleksivlik, o'z-o'zini baholash va kasbiy identifikatsiya darajasining ortishi talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Ushbu natijalar kasbiy refleksiya rivojlanishining psixologik mexanizmlarini chuqurroq tushunishga hamda bo'lajak mutaxassislarning professional shakllanishini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Tadqiqotning ilmiy ahamiyati shundaki, unda talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik determinantlar tizimli ravishda tahlil qilindi va ularning o'zaro bog'liqligi empirik ma'lumotlar asosida asoslandi. Olingan natijalar kasbiy refleksiya muammosiga oid mavjud ilmiy qarashlarni boyitadi hamda mazkur yo'nalishdagi keyingi tadqiqotlar uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati esa uning natijalaridan oliy ta'lim muassasalarida talabalarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, refleksiv kompetensiyalarini shakllantirish hamda professional o'zini anglash jarayonlarini takomillashtirishga qaratilgan psixologik-pedagogik dasturlarni ishlab chiqishda foydalanish mumkinligi bilan belgilanadi. Xususan, refleksiv treninglar, kasbiy rivojlanish seminar-treninglari, mentorlik dasturlari va individual rivojlanish portfoliolarini joriy etish talabalarda kasbiy refleksiya darajasini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Kelgusidagi tadqiqotlarda kasbiy refleksiya rivojlanishining ijtimoiy-psixologik, pedagogik va madaniy determinantlarini o'rganish, shuningdek, turli mutaxassislik yo'nalishlari talabalarida kasbiy refleksiya xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bu esa bo'lajak mutaxassislarning professional tayyorgarligini yanada takomillashtirishga xizmat qiladigan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Shunday qilib, kasbiy refleksiya talabalarning professional shakllanishi va kelajakdagi kasbiy muvaffaqiyatini ta'minlovchi muhim psixologik omillardan biri bo'lib, uni rivojlantirishga qaratilgan maqsadli psixologik-pedagogik ta'sirlar zamonaviy oliy ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Карпов А.В. Рефлексивность как психическое свойство и методика её диагностики. - Москва: Институт психологии РАН, 2003. - 56 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития. - Москва: Академия, 2019. - 240 с.
3. Маркова А.К. Психология профессионализма. - Москва: Международный гуманитарный фонд "Знание", 1996. - 312 с.
4. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. - Москва: Академия, 2010. - 304 с.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - Санкт-Петербург: Питер, 2019. - 713 с.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - Москва: Смысл, 2005. - 352 с.
7. Выготский Л.С. Психология развития человека. - Москва: Смысл; Эксмо, 2005. - 1136 с.
8. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. - Санкт-Петербург: Питер, 2016. - 288 с.
9. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. - Toshkent: O'qituvchi, 2010. - 544 b.
10. Nishonova Z.T. Rivojlanish psixologiyasi va pedagogik psixologiya. - Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2018. - 408 b.
11. Schön D.A. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. - New York: Basic Books, 1983. - 384 p.
12. Mezirow J. Transformative Dimensions of Adult Learning. - San Francisco: Jossey-Bass, 1991. - 247 p.
13. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. - New Jersey: Prentice Hall, 2015. - 390 p.
14. Zimmerman B.J. Self-Regulated Learning and Academic Achievement: Theoretical Perspectives. - New York: Routledge, 2013. - 320 p.
15. Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. - New York: W.H. Freeman and Company, 1997. - 604 p.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.